

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW: — BIZ DÜNYÄNIŇ ÄHLI ÝURTLARY WE HALKLARY ÜÇIN AÇYKDYRYS!

ÝAŞ DIPLOMATYŇ SESI

Biziň baş maksadymyz Watana gulluk etmektir! METBUGAT — ELEKTRON GAZETI

THE VOICE OF YOUNG DIPLOMAT

Our main goal is to serve the Motherland!

ELECTRONIC NEWSPAPER

Esaslandyryjysy — Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary instituty

Elektron gazet 2020-nji ýylyň 1-nji oktýabryndan bäri çykýar.

№1 (84)

2024-nji ýylyň 10-njy ýanwary

HEPDÄNIŇ MÖHÜM WAKALARY

4-nji ýanwarda Türkmenistanyň Prezidenti Serdar Berdimuhamedow bilen Eýran Yslam Respublikasynyň Prezidenti Seýed Ebrahim Raisiniň arasynda telefon arkaly söhbetdeşlik boldy.

Hormatly Prezidentimiz eýranly kärdeşi bilen mähirli salamlaşyp, Eýran Yslam Respublikasynyň Kerman şäherinde bolup geçen, köp sanly adam pidalaryna we şikes ýetmelerine getiren terrorçylykly hereket baradaky habary uly gynanç bilen kabul edendigini aýtdy.

Şeýle-de söhbetdeşlikde medeni-ynsanperwer gatnaşyklary türkmen-eýran hyzmatdaşlygynyň

geljegi uly ugurlarynyň hatarynda görkezildi.

4-nji ýanwarda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedow iş sapary bilen Birleşen Arap Emirliklerine bardy.

Iş saparynyň çäklerinde Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedow BAE-niň Prezidenti Şeýh Mohammed bin Zaýed Al Nahayýan, şeýle hem BAE-niň Prezidentiniň Türkmenistan bilen işler boýunça wekili Mohamed Said Mohamed

Al-Ariki bilen duşuşdy. Duşuşygyň dowamynda BAE-niň Türkmenistan bilen ysnyşykly, özara bähbitli hyzmatdaşlygy ýola goýmaga uly gyzyklanma bildirýändigini nygtaldy.

4-nji ýanwarda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedow BAE amala aşyran saparynyň çäklerinde şol ýerde Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň kâbir orunbasarlarynyň hem-de beýleki ýolbaşçylaryň gatnaşmagynda iş maslahatyny geçirdi.

Bellenilişi ýaly, türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy ýangyç-energetika toplumynyň ýolbaşçylaryna ýüzlenip, Türkmenistanyň BAE bilen ozaldan bäri ysnyşykly, özara bähbitli hyzmatdaşlyk edýändigini belledi hem-de bu ugurdaky işleri mundan beýläk-de işjeňleşdirmegiň zerurdygyna aýratyn ünsi çekdi.

5-nji ýanwarda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedowyň Birleşen Arap Emirliklerine iş sapary tamamlandy.

Saparyň ikinji güni Dubaý şäherinde türkmen halkynyň Milli Lideri «Dragon Oil» kompaniýasynyň direktorlar geňeşiniň başlygy Saýed Al Taýer bilen duşuşdy. Onuň dowamynda bilelikdäki işiň ägirt uly tejribesini, Türkmenistanyň ýangyç-energetika toplumuny mundan beýläk-de ösdürmek boýunça giň gerimli meýilnamalary nazara almak bilen, köpýyllyk gatnaşyklary üstünlikli ösdürmegiň mümkinçilikleri ara alnyp maslahatlaşyldy.

5-nji ýanwarda Türkmenistanyň Türkiýe Respublikasyndaky Ilçihanasynyň we Ankaranyň Sosial Ylymlar Uniwersitetiniň hem-de Türki dünýäsiniň inženerler we binagärler birleşigi bilen bilelikde guramagynda Türkmenistanda 2024-nji ýylyň «Pähim-paýhas ummany Magtymguly

Syýasy habarlar

Pyragy» ýyly diýip yglan edilmegi mynasybetli Halkara ylmy maslahat geçirildi.

Maslahata Türkiýede akkreditlenen diplomatik wekilhanalaryň wekilleri, syýasy-jemgyýetçilik guramalaryň ýolbaşçylary, döredijilik we ylmy intelligensiyanyň, şeýle hem KHBS-iň wekilleri gatnaşdy.

6-njy ýanwarda hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow sanly ulgam arkaly Ministrler Kabinetiniň nobatdaky mejlisini geçirdi. Onuň gün tertibine döwlet durmuşynyň birnäçe meseleleri girizildi.

Hökümet mejlisinde wise-premyer, daşary işler ministri R.Meredow Türkmenistanda 2024-nji ýylyň «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýyly diýlip yglan edilmegi, Magtymguly Pyragynyň doglan gününüň 300 ýyllygy mynasybetli, maý aýynda medeniýet ministrleriniň derejesindäki halkara maslahaty, oktýabr aýynda bolsa Aşgabat şäherinde döwlet we Hökümet ýolbaşçylarynyň derejesindäki sammiti geçirmek baradaky teklipleri beýan etdi.

8-nji ýanwarda Türkmenistanyň Prezidenti Serdar Berdimuhamedow Türkiýe Respublikasynyň Türkmenistanda täze bellenen Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi Ahmet Demiroky kabul etdi.

Duşuşykda Türkiýäniň Türkmenistanyň söwda-ykdysady gatnaşyklary alyp barýan in möhüm hyzmatdaş ýurtlarynyň biridigi bellendi. Söhbetdeşler bu ugurda gatnaşyklary has-da ösdürmek üçin uly mümkinçilikleriň bardygyna ünsi çekip, şunda Ykdysady hyzmatdaşlyk boýunça Hökümetara türkmen-türk toparyna we Işewürlük geňeşine uly ornuň degişlidigini bellediler.

«Ýaş diplomatyň sesi».

«ÝAŞLAR – WATANYŇ DAÝANJY»
ATLY KITABYŇ TANYŞDYRYLYŞ
DABARASY

2023-nji ýylyň 6-njy ýanwarynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynda Türkmenistanyň Daşary işler ministrligi tarapyndan Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň «Ýaşlar – Watanyň daýanjy» atly ilkinji kitabyň tanyşdyru-

lyş dabarasyny geçirildi. Oňa Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň, Döwlet, hukuk we demokratiýa institutyň we ýurdumyzyň jemgyýetçilik guramalarynyň wekilleri, institutumyzyň professor – mugallymlary we talyp ýaşlary gatnaşdylar. Dabara gatnaşyjylar institutyň baş binasynda ýaýbaňlandyrylan sergini synladylar.

Dabaranyň ahyrynda oňa gatnaşyjylaryň adyndan hormatly Prezidentimize Ýüzlenme kabul edildi.

УЧЕБНЫЙ УРОК ПО ТРАНСПОРТНОЙ ДИПЛОМАТИИ

3 января 2024 года в Институте Международных отношений МИД Туркменистана прошел учебный урок, организованный Учебным центром по актуальным направ-

лениям дипломатии Туркменистана, в области «Транспортной дипломатии» по темам «Север-Юг» и «Восток-Запад» с участием студентов нашего института. На данном уроке выступили главный специалист отдела внешнеэкономических связей и договоров открытого акционерского общества «Транспортно-логистический центр Туркменистана» Рахман Сейитли, научный сотрудник Научного центра стратегических исследований Института международных отношений Министерства иностранных дел Туркменистана Довлетмырат Мамедов, а также с докладом выступил старший преподаватель кафедры международных экономических отношений нашего института Перхат Чарыев.

A REGULAR TRAINING COURSE ON ECONOMIC DIPLOMACY

On January 2, 2024, a regular training course on economic diplomacy was held at the Institute of International Relations of the MFA of Turkmenistan in the organization of the Center for Priority Areas of Diplomacy of Turkmenistan. The topic was about «Globalization of the Economy: Opportunities and Problems» in the field of «Economic Diplomacy» of the Training Center for Important Areas of Diplomacy of Turkmenistan. Students of the Institute of International Relations of the MFA of Turkmenistan participated in it.

«Ýaş diplomatyň sesi».

A WORKING VISIT THAT LEADS TO FRUITFUL RELATIONSHIPS

Working Meeting with the Participation of Deputy Prime Ministers

Then the National Leader of the Turkmen people, Chairman of the Halk Maslahaty Gurbanguly Berdimuhamedov held a working meeting with the participation of some DPMS and a number of other officials.

Addressing the heads of the fuel and energy sector, who also took part in the meeting, Berdimuhamedov noted that the UAE is one of the countries with which Turkmenistan has long established close mutually beneficial cooperation.

The meeting also discussed issues of enhancing cooperation in the transport sector and the effective use of the transport and transit potential of Turkmenistan, located at the crossroads of the East – West and North – South routes.

Flights on the Ashgabat – Dubai – Ashgabat route have been established between Turkmenistan and the UAE. Ashgabat-Abu Dhabi-Ashgabat flights will resume on 5 January 2024.

Meeting with the President of the UAE

In the afternoon, the National Leader of the Turkmen people, Gurbanguly Berdimuhamedov, met with the President of the United Arab Emirates, Sheikh Mohamed bin Zayed Al Nahyan.

Arkadag Berdimuhamedov conveyed greetings on behalf of President of Turkmenistan Serdar Berdimuhamedov and congratulated the UAE leadership on the successful holding of the 28th Conference of the Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change (COP-28) in Dubai.

Gurbanguly Berdimuhamedov noted the successful partnership with financial institutions of the UAE, as well as in such areas as energy, transport and communications, industry, agro-industrial, high technologies sector.

He further proposed new, concrete initiatives in the most promising areas, expressing hope for the Emirati side's full

support in their swift implementation.

The sides reached mutual understanding after an analysis of previously adopted agreements.

At the end of the meeting, Arkadag invited Sheikh Mohamed Bin Zayed Al Nahyan to visit Turkmenistan at a convenient time for him.

Thanks to the mutual interest of Turkmenistan and the UAE in strengthening the partnership, the agreements reached formed the basis of 5 documents signed following the visit.

Among them:

1. Memorandum of Understanding between the State Concern "Turkmengas" and the Abu Dhabi National Oil Company (ADNOC) (the purpose of this Memorandum of Understanding is the intention of the Parties to attract certain strategic partners for the development of the III stage of the Galkynysh field and their possible participation in the implementation of energy projects related to the construction of gas pipeline infrastructure intended for the supply of natural gas to the countries of the region and other states);

2. Memorandum of cooperation between the State Concern "Turkmengas" and the Abu Dhabi National Oil Company (ADNOC) (the purpose of this Memorandum of Cooperation is the intention of the Parties to explore the potential opportunities for scientific, technical and economic mutually beneficial cooperation in the field of reducing methane emissions into the atmosphere);

3. Agreement on cooperation between the State Bank for Foreign Economic Affairs of Turkmenistan and First Abu Dhabi Bank;

4. Memorandum of Understanding between the State Concern "Turkmennebit" and Dragon Oil (Turkmenistan) Ltd.;

5. Memorandum of understanding between the "Türkmenhowaýollary" agency of the Transport and Communications Agency under the Cabinet of Ministers of Turkmenistan and Dubai Aviation Corporation.

Shasenem MEYLISOVA,
the 2nd year student of the Faculty of International Relations.

On 4-6 January, 2024, the National Leader of the Turkmen people, Chairman of the Halk Maslahaty of Turkmenistan Gurbanguly Berdimuhamedov had a working visit to the United Arab Emirates.

Conversation with UAE Minister of Energy

Upon arrival at Abu Dhabi International Airport, the National Leader of the Turkmen people was met by UAE Energy Minister Suhail Al Mazroui and other officials. During the brief conversation, the special importance given by Turkmenistan to the comprehensive expansion of mutually beneficial cooperation with the UAE was emphasized. Arkadag expressed confidence in the success of all the meetings planned during the current visit, aimed to boost the traditional partnership.

Meeting with the Representative of UAE President

Then the National Leader of the Turkmen people, Chairman of the Halk Maslahaty of Turkmenistan held a meeting with the repre-

sentative of the President of the United Arab Emirates for affairs with Turkmenistan, Mohammed Said Mohamed Al-Ariki.

Al-Ariki reaffirmed the Emirati side's strong interest in fostering closer, mutually beneficial ties with Turkmenistan.

"Our country is always open for constructive interaction with all interested partners," said Arkadag Berdimuhamedov, emphasizing Turkmenistan's openness to collaboration with both foreign nations and innovative companies.

Trade and economic ventures, banking and financial partnerships, and fuel and energy projects were identified as key areas for strengthened cooperation.

Notably, Turkmenistan, with its vast natural gas reserves, is actively developing giant gas fields and diversifying its energy export routes to reach international markets. Additionally, the country demonstrates a strong commitment to "green" energy, actively pursuing the adoption of renewable sources.

Beyond energy, the transport and communication sector emerged as another promising avenue for collaboration.

ДЕВИЗ 2024 ГОДА – «КЛАДЕЗЬ РАЗУМА МАХТУМКУЛИ ФРАГИ»

Каждый год золотыми буквами вписывается в летопись исторических событий нашей страны, уверенно идущей вперёд к новым вершинам прогресса.

Новый 2024 год объявлен в нашей стране годом «Кладезь разума Махтумкули Фраги». Важно отметить, что девиз наступившего года приурочен всемирному празднованию 300-летнего юбилея нашего национального поэта и великого сына Востока Махтумкули Фраги.

Как известно, объявление 2024 года «Годом великого поэта и мыслителя тюркского мира – Махтумкули Фраги» на заседании постоянного совета ТЮРКСОЙ – Международной организации тюркской культуры, а также включение коллекции рукописей философа и поэта Махтумкули Фраги в Международный список «Память мира», а Дня празднования 300-летия со дня рождения Махтумкули Фраги – в Список памятных

дат ЮНЕСКО, совместно отмечаемых в 2024 – 2025 годах, стали убедительным подтверждением признания творчества нашего поэта на мировом уровне.

Махтумкули Фраги – один из великих мастеров художественного слова, творчество которого вызывает интерес ученых не только в Туркменистане, но и во многих зарубежных странах. Стихи Махтумкули переведены на многие языки мира, сведения о жизни и творчестве поэта содержатся в словарях и различных энциклопедических изданиях на туркменском и иностранных языках.

В рамках подготовки к празднованию 300-летия выдающегося поэта и мыслителя Востока Махтумкули Фраги ученые Института языка, литературы и национальных рукописей Академии наук Туркменистана работают над созданием «Энциклопедии Махтумкули Фраги». Энциклопедия представит сведения об

исследовательских работах российских, английских, персидских, турецких, узбекских, таджикских, азербайджанских, киргизских, казахских, татарских, каракалпакских ученых, изучающих литературное наследие Махтумкули, а также сведения об этих ученых.

Важно отметить, что в минувшем году в соседнем Узбекистане изданы две книги Махтумкули, а также специальное издание для школ, где обучение ведётся на туркменском языке. Сборник произведений поэта, включивший 80 новых стихотворений, издан в Ираке. Впервые вышли в свет сочинения Фраги на хинди, презентация состоялась в Дели. Также в 2023 году в Берлине состоялась презентация

нового сборника стихотворений на немецком языке. В Азербайджане переиздали произведения Махтумкули.

Год «Кладезь разума Махтумкули Фраги» призван сохранить и приумножить славу Туркменистана как страны с древней историей и богатейшим культурным наследием.

Желаем нашему Национальному Лидеру, Герою-Аркадагу, а также уважаемому Президенту успехов в претворении в жизнь масштабных работ по изучению и распространению нашего национального наследия в мире!

Мая ЧАРЫЕВА,
преподаватель
кафедры мировых языков
Института международных
отношений Министерства
иностраных дел Туркменистана.

Diplomatic relations between the United Arab Emirates and Turkmenistan were established on October 10, 1995.

Сборник произведений поэта, включивший 80 новых стихотворений, издан в Ираке. Впервые вышли в свет сочинения Фраги на хинди, презентация состоялась в Дели.

Halypa diplomatdan ussatlyk sapaklary

DIPLOMATIÝADA DAŞARY ÝURT DILLERINIŇ ORNY

Diplomatiýa käri öňden bäri diňe bir köptaraply ynsanperwer bilimliligi däl, eýsem, daşary ýurt dilini gowy bilmekligi hem talap edýär. Üstesine-de, bu ýerde gürrüň daşary ýurt diliniň diňe bir aragatnaşyk etmegiň serişdesi hökmünde däl, eýsem, onuň hünär işiniň guraly hökmünde çykyş etmelidigi barada barýar.

Şunlukda, geljekki türkmen diplomatlaryna daşary ýurt dillerini öwretmek we bu işi zýygiderli kämilleşdirmek biziň milli diplomatiýamyzyň täsirililigini ýokarlandyrmagyň düýpli esaslaryndan biri bolup durýar. Şonuň üçin hem Türkmenistanyň diplomatik gullugy ýokarda belenip geçilen iki ýörelgeden ugur almak bilen, hereket edýän we geljekki diplomatlaryň ençeme daşary ýurt dillerini suwara öwrenmeklerine hemişe aýratyn üns berýär.

Soňky ýyllarda Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynda geljekki türkmen diplomatlaryna daşary ýurt dillerini kämilleşdirmek boýunça tutuş ulgamyň emele gelmegi we hereket etmegi hem muňa aýdyň şaýatlyk edýär. Başga sözler bilen aýtsak, onda şu günki gün TDIM-niň HGI — munuň özi hem ýokary okuw mekdebi, hemde ylmy merkezdir we ol hünär boýunça talyplaryň dil taýýarlygyna aýratyn üns berýär. Bu bolsa geljekki türkmen diplomatlaryny hünär işine olaryň ähli köpdürlüliginde amaly taýdan taýýarlamaga mümkinçilik berýär.

Şol bir wagtyň özünde, özleriniň saýlap alan hünärleri bilen baglylykda, «Geljekki türkmen diplomatlary näçe daşary ýurt dilini bilmeli bolarlar?» diýen sorag hem ýüze çykýar. Öz şahsy tejribämden ugur almak bilen, men bu sowala häzirkä we geljekki türkmen diplomatlarynyň öz borçlaryny üstünlikli ýerine ýetirmekleri üçin olaryň azyndan iki sany daşary ýurt dilini düýpli bilmekleri zerur diýip pikir edýärin. Meniň bu garaýşymy dünýä döwletleriniň diplomatik gulluklarynyň aglabasynyň tejribesi hem tassyklaýar. Mysal üçin, häzirkä wagtda Russiýa Federasiýasynyň Daşary işler ministrligine işe durmak isleýän ýaşlaryň iki sany daşary ýurt dili boýunça synagdan geçýändigleri mälimdir.

Diplomatik işde daşary ýurt diliniň orny barada gürrüň etmek bilen, diplomatyň halkara dilleri bilen bir hatarda, özüniň işleýän ýurdunyň halkynyň dilini bilmeginiň möhümi bolup durýandygyny hem bellemekçi. Ol ýa-da başga ýurduň halkynyň dilini kämilleşdirmek — munuň özi diplomatyň işiniň netijeliligini ýokarlandyrmagyň serişdesidir, galyberse-de, bu diplomatyň işleýän ýurdunyň halkyna, medeniýetine bolan hormatydyr.

Şu ýerde gürrüňini edýän meselämiz bilen baglylykda, SSSR-iň diplomatik gullugynyň tejribesinden alnan şeýle mysal bilen tanyşmak hem gyzykly bolsa gerek. Bu ýerde gürrüň Sowet Soýuzynyň ýaşan döwründe onuň diplomatik gullugyny tapawutlandyran sypatlaryň biriniň diplomatlary ýöriteleşmek esasynda taýýarlamak bolandygyny we soňra olaryň ýöriteleşmek esasynda işländigini barada barýar. Başga sözler bilen aýtsam, şol döwürde sowet diplomatlary iki ýa-da üç ýurt, şeýle hem olaryň halklarynyň dilleri boýunça ýöriteleşipdiler. Meniň özüm hem, 70-nji ýyllaryň ortalarynda SSSR-iň diplomatik gullugynyň ulgamynda işe başlan ilkinji günlerimden Amerikanyň Birleşen Ştatlary we Türkiýe Respublikasy boýunça ýöriteleşip başlapdym. Şol usul az sanly

döwleti, olaryň halklarynyň meselelerini, halklarynyň dillerini düýpli öwrenmäge mümkinçilik berýärdi we şol döwletler bilen bagly ol ýa-da başga bir hadysa ulý syýasatyň meselesine öwürülen halatynda, şeýle hünärmenleriň gymmaty has-da artýardy.

Geljekki diplomatlarymyz üçin BMG-niň resmi we işçi dilleri, käbir ýurtlaryň diplomatik gulluklarynyň diplomatlarynyň daşary ýurt dillerini kämilleşdirmek boýunça alnyp barylýan işler barada goşmaça habarlary bilmek hem peýdaly bolsa gerek.

Hususan-da, Beýik Britaniýanyň diplomatik gullugynyň işgärleriň gulluga kabul edilen wagtyndan başlap, olaryň dil taýýarlygyna gözegçilik edip başlaýandygyny belläp geçeliň. Bu ýerde her ýyl işe alynýan 30-a golaý ýaş diplomat dil bilimlerini kämilleşdirmek, şeýle hem degişli ýurduň taryhy, ykdysadyýeti we durmuşy bilen düýpli tanyşmak üçin 6 ýa-da 18 aýyň dowamynda çykdajylary diplomatik gulluk tarapyndan tölenýän gulluk saparyna ugradylyar. Forinofisinde işgärler 70-den gowrak dili öwrenýärler. Dilleri öwrenmeklik diplomatyň aýlygynyň üstüne goşmaça pul tölegleri bilen höweslendirilýär. Bu edarada 2000-nji ýyllaryň başynda işgärleriň 25%-i — bir dili, 37%-i — iki dili, 22%-i — üç dili gowy öwrenipdirler.

Russiýa Federasiýasynyň diplomatik gullugy hem diplomatlaryň taýýarlyk derejesini ýokarlandyrmak boýunça ulgamda daşary ýurt dillerine ilkinji derejede üns berýär. Bu wezipäni DIM-de onlarça ýyl mundan ozal döredilen bölüm — Daşary ýurt dilleriniň Ýokary kurslary (DÝDÝK) ýerine ýetirýär. Şol kurslarda 54 sany daşary ýurt dili boýunça her ýyl ministrligiň 1000-e golaý işgäri öz bilimlerini kämilleşdirýärler.

BMG-niň ulgamynda daşary ýurt dilleriniň ulanylyşy barada aýtsak, onda şol ulgamda edaralaryň işini guramak üçin resmi we işçi diller ulanylyar. Şol dilleriň sanawy her bir edaranyň düzgünleriniň tertibinde kesgitlenilýär. Mysal üçin, Baş Assambleýanyň we Howpsuzlyk Geňeşiniň, şeýle hem olaryň esasy kömekçi edaralarynyň resmi we işçi dilleri inlis, arap, ispan, hytaý, rus we fransuz dilleridir. BMG-niň Ykdysady-Durmuş Geňeşinde resmi diller şol alty dildir, işçi dilleri bolsa inlis, ispan we fransuz dilleridir. Resmi dillerde BMG-niň esasy resminamalary, şol sanda rezolýusiýalar çap edilýär. İşçi dillerde mejlisleriň stenografiýa hasabatlary çap edilýär we islendik resmi dilde sözlenen söz şol dillere terjime edilýär. Şeýle hem BMG-niň hasabatlary ýerleşdirilýän internet saýtynda BMG-niň resminamalarynyň bütin dünýä elýeterli bolmagy üçin Guramanyň öz dilleriniň sanyny artdyrmagy meýilleşdirýändigini hem aýdylyp geçilýär.

(Dowamy bar).

Amangeldi RAHMANOW,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň Halkara gatnaşyklary we diplomatiýa kafedrasynyň müdiri, Türkmenistanyň Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi, Türkmenistanyň ussat diplomaty, professor, taryh ylmlarynyň doktory, filosofiýa ylmlarynyň kandidaty.

SYNAGLARDA ÜSTÜNLİK HEMRAŇYZ BOLSUN!

Synaglar aňsat bolmaýar. Islendik adam «synag» sözüni eşideninde azda-kände aljyrap ugraýar. Synag günü golaýladygyça, ony gaýgy etmeýän, synagyň nähili geçjekdigi barada aladalanmaýan, sowallaryň bilýän temalaryndan düşmegini dilemeýän, eliniň aýalarynyň içi derläp, uludan-uludan dem almaýan, öz-özüne «Synagdan geçip bilermikäm? Näçelik baha alarkam? Sowal soralarynda aljyrap duraýarmykam ýa?» diýen ýaly sowallary gaýta-gaýta öz-özünden soramaýan dalaşgär, talyp, megerem, ýok bolsa gerek. Emma şeýle-de bolsa, synaga taýýarlanmak we ruhy taýdan özümi oňa taýýar hasap etmek gorkularymyzy ýeňip biler. Geliň onda, synag günlerinde size üstünlik getirjek käbir maslahatlara göz aýlalyň!

Eýsem, synag barada aladalanmak dogrumyka? Synaglaryň önün-

den aşa tolgunmak talyba nähili täsir edip biler? Synag gaýgysyny azaltmak üçin näme etmeli?

Gyşky hasap-synag möwsümi babatynda hem biraz gaýgy biziň köpräk okamagymyza täsirini ýetirýän bolsa-da, aşa gaýgy okamakdan elimiziň sowaşmagyna, höwesimiziň gaçmagyna, badymyzyň gowşamagyna, aljyraňny ýagdaýa düşmegimize sebäp bolýar. Şonuň üçin hem käbir talyplar synag gaýgysy zerarly özlerinden garaşylýan netijäni görkezip bilmeyärler.

SYNAG GAÝGYSYNY AZALTMAGYŇ ÝOLLARY

Ýokarda synag gaýgysynyň bizde ýüze çykarýan alamatlary bilen tanyş bolan bolsaňyz, olaryň biziň başarnygymyza, zehinimize, taýýarlygymyza nähili ters täsir edip biljekdigine göz ýetiren bolsaňyz gerek. Eýsem, synag gaýgysyny ýeňip geçmek ýa-da ony belli bir derejede azaltmak üçin näme etmeli?

SYNAGA TAÝYARLYK DÖWRÜNDE

Synaga taýýarlyk döwründe dogry ýmitlenmek we kadaly uký aýmyzyň has dürs bolmagyna ýardam edýär. Kadaly uklaman ýa-da naharlanman köp sagatlap taýýarlanmak — netije berýän däl. Beýnimiz, köplenç, taýýarlygyň ilkinji 30 — 45 minutynda has işjeň bolup, soňabaka onuň güýji peselýär. Eger-de belli bir wagtda arakesme edip, gözümize, beýnimize dynç berssek, indiki 30 minutyň dowamynda hem ýene-de netijeli okamagy başararys. Eger-de bu pikiri inkär edip, arasyňy üzmän, 3-4 sagatlap zýygider okap otursak, onda biz bu taýýarlygyň bary-yogy ilkinji 30 — 40 minutyny bähbitli peýdalandygymyz bolýar. Kadaly uklap, wagty-wagtynda ýmitlenip synaga taýýarlyk görmesek, onda synag güňüne çenli özümi agyr we ýadaw duýmaktan başga hiç zat galmaz.

ZYNJYRYŇ IŇ EJIZ HALKASYNY TAPYŇ!

Iň aňsat sowalyň däl-de, iň kyn sowalyň çykmagyna garaşyň! Şeýlelikde, özüniň taýýarlygynyza adalatly baha berip bilersiňiz! Siziň üçin iň kyn temalara jogabyňyz synagdan näderejede geçip biljekdigiňizi subutnamasydyr. Çünki zynjyryň berkligi onuň iň ejiz halkasyna baglydyr. Eger-de gowşaklyk duýulýan bolsa, onda siziň taýýarlygynyzy öňkäden has güýçlendirmelidigiňizi aňladýar.

SYNAG GÜNI...

Geýýän geýimiňiz ykjam bolsun! Geýimiňiz sizi birahat etmesin! Talabalaýyk bolsun! Synag sowalnamasyny alanyňyzdan soň, ony gowy okap, düşüňip, soňra jogabyny ýazyň! Bilýän zadyňyzy aýtmakdan çekinmäň! Özüňizi rahat duýuň! Jogap bereniňizde soralyň sowalyň jogabynyň düýp mazmunyna düşüňdigiňizi synag alýan mugallymyň duýmagyny gazanyň! Goý, synag alýan mugallym siziň pikirleriňizi ynamly beýan edip bilýändiginize göz ýetirsin! Siziň ähliňize synaglarda üstünlik arzuw edýäris.

Umyt ANNAGYLYJOWA,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutynyň Halkara hukugy fakultetiniň talyby.

Дипломат — профессия, которая требует широких знаний, хорошего образования, проходящих личных качеств.

Каждый экзамен завершился обильными возлияниями — у кого на радостях, а у кого с горя.

Татьяна Соломатина

Biz gazetimiziň şu sanynda okyjylarymyza rus ýazyjysy, taryhçy Marianna Sorwinanyň «Diplomatiýanyň 100 sany beýik syry» atly kitabynyň terjimesinden bir bölegi hödürlemegi makul bildik.

Terjime tekjesinden

Eger diplomat «Bolýar» diýse, onuň «Bolup biler» diýdigidir, eger ol «Bolup biler» diýse, onuň «Ýok» diýdigidir, eger ol «Ýok» diýse, onuň diplomat dälidir.

Lord Dason of Penn

Gadymyýetiň we orta asyrlaryň myhmansöýerligi

Her döwrüň diplomatik gatnaşyklary özüniň aýratynlyklary bilen tapawutlanýar. Meselem, öz wagtynda Gadymy dünýäde (Gresiýada we Rimde) proksençilik institutlary ýüze çykyp başlaýar. Olaryň üsti bilen ýerli wekil ýurduň daşyndan gelenlere özboluşly penakärlik edipdir. «Jemgyýet uly maşgala bolmak bilen, onuň Gestiýa (ojak Hudaýy) tarapyndan goralýan ojagy-da bolupdyr. Şonuň üçinem myhmansöýerlik raýdaşlygy tutuş jemgyýetleriň arasynda hem mümkin bolupdyr. Şeýdibem belli bir derejede biziň häzirkiki konsullyk gulluklarymyza meňzeş bolan proksençilik institutlary döräpdir» diýip, rus taryhçysy F.F.Zelinskiý belleýär.

Ondan giçki döwürlerde, ýagny syýasatyň we geosyýasatyň barha çylşyrymlaşyp, howply, näbelli häsiýete eýe bolan wagtlyrynda bir ýurduň raýatynyň şol çäkde başga döwletiň «konsullyk» işini ýerini ýetirip bermegini göz önüne getirmegem kyn. Beýle diplomat ýurda gelen ilçilerde ynam döretmeýär. Elbetde, ol daşary ýurtlulary yzarlap, olar hakdaky maglumatlary toplaýan barypýatan içaly hökmünde bilinjek. Ýöne Gadymy dünýäniň döwlet hukukly şäherlerinde gatnaşyklar demokratik häsiýetde bolup, olar Hudaýlaryň erkine bolan sylag-hormat esasynda gurlupdyr. Özüne bolan ynamy puja çykaranlary jezalandyrypdyrlar. Emma şol döwürlerde-de nebisjeň kezzaplar, betpälçilerdir dönükler hem bolupdyr. Ilkinji diplomatlary ýa-kyndan tanamak zerurdyr.

Proksenler – ilkinji diplomatlar

Gadymy Gresiýada döwlet hukukly şäherleriň döremegi bilen, halkara gatnaşyklary ýüze çykyp başlaýar. Şeýle gatnaşyklaryň ilkinji görnüşi hem proksençilik, ýagny myhmansöýerlikdir.

Şertnama baglaşmak üçin gelen diplomatlara, söwda maksatly täjirlere, bagcallara şäherlerde myhmansöýerlik hyzmatlary proksenler tarapyndan ýerine ýetirilipdir. Köplenç, daşary ýurtlular proksenleri hakyna tutupdyrlar.

Taryhçy we terjimeçi G.A.Stratanowskiniň Fukidiniň «Taryh» atly işine beren teswirinde şeýle diýilýär: «Proksen — häzirkiki döwrüň konsullaryna meňzeş bolup, daşary ýurtlularyň işine wekilçilik, şeýle-de olaryň ýerli häkimiýet bilen gatnaşygynda ýardamçylyk edýän dellaldyr. Proksençilik wezipesi ýokary hormata eýe bolup, ol uly täsirli adamlara berlipdir».

Mahlasy, gadymy döwrüň şeýle «konsuly» kabul edýän döwletiň raýaty bolandygy üçin onda daşary ýurtlular bolmadyk hukuklar we artykmaçlyklar bolupdyr. Prokseniň hukuklary salgyt, söwda, kazyýet, din-ynanç işlerine çenli öz içine alypdyr. Çünki olar ýerli raýat bolandyklary üçin döwletiň kanunlaryny gowy bilipdirler. Proksenleriň daşary ýurtly

halk maslahatlaryna gatnaşmaklaryny, olaryň dürli magistratlar (ýerli dolandyrys edaralar) tarapyndan kabul edilmeklerini gazanypdyrlar. Olaryň kazyýet bilen bagly işlerine hem ýardam edipdirler. Mundan başga-da, proksenler daşary ýurtlularyň dini dabaralara gatnaşmaklaryna hem kömek edipdirler. Proksenler daşary ýurtlularyň ýa dabara gatnaşmagyny gazanyp-

DIPLOMATIÝANYŇ 100 SANY BEÝIK SYRY

raýatlar üçin çäklendirilen ýerlere barmaga-da hukuklary bolupdyr. Proksenlerden öz döwletiniň kanunlaryny ýerine ýetirmeklik, döwletara gatnaşyklary ösdürmeklik talap edilipdir. Umuman aýdanymyzda, proksenlere ilkinji diplomatlar diýsek hem bolar. Hatda olary özboluşly ilçiler hasaplap hem bolar. Proksenleriň özboluşlylygy olaryň del adamlar däl-de, eýsem, ýurduň ýerli raýaty bolup, başga döwletiň ygtyýarly wekili hökmünde çykyş etmegindedir.

Gepleşik geçirmek üçin gelen diplomatlar öz işlerini proksenleriň üsti bilen alyp barmaklyga borçly bolupdyr. Proksenlerem öz gezeginde ynany hatlary bilen gelen ilçileri kabul etmäge borçlanypdyrlar. Proksenler ilçilere harby-syýasy

dyrlar, ýa-da olaryň adyndan dini dessurlary ýerine ýetiripdirler. Köplenç, şäherlere söwda maksatly gelen täjirlere hem proksenler ýardam we penakärçilik edipdirler. Proksenleri wesýetnamalar, maşgala şertnamalary ýazylanda şaýat bolmak üçin çagyrrar ekenler. Olara emläge gözegçilik etmeklik hem tabşyrylypdyr. Garaz, olar notariusyň wezipesini hem ýerine ýetiripdirler. Eger daşary ýurtly duýdansyz aradan çyksa, proksen onuň soňky ýolunyň guramaçylygyna, şeýle-de mazar daşynyň oturdylmagyna hem jogapkär bolupdyr.

Platonyň «Şüweleň» atly dialogynda «Özara myhmansöýerligiň nyşanlary» hakynda aýdylýar. Teswirleýjileriň bellemegine görä, gürrüň ýörite nyşanlar (prokseniýalar) — ýasama süňkler hakynda gidýär: «Myhmansöýerligiň nyşanlary (prokseniýalar) — ýasama süňkler bolup, hoşlaşyk pursadynda öý eýesi we myhman ikä bölünen süňküň hersi bir bölegini alyp galypdyr. Soňra ýyllar geçip olaryň nesilleri duşuşan çagynda biri-birine şol süňkleri görkezip, özleriniň myhmançylyga bolan hukuklaryny subut edipdirler».

Köplenç, proksenler özleriniň wezipesini nesilden nesle miras geçiripdirler.

Çünki bu wezipe, owal hem belleşimiz ýaly, uly hormata eýe bolupdyr.

(Dowamy bar).

Terjime eden: Gurbansähet GURBANSÄHEDOW,
Halkara žurnalistikasy
fakultetiniň III ýyl talyby.

Umuman aýdanymyzda, proksenlere ilkinji diplomatlar diýsek hem bolar. Hatda olary özboluşly ilçiler hasaplap hem bolar. Proksenleriň özboluşlylygy olaryň del adamlar däl-de, eýsem, ýurduň ýerli raýaty bolup, başga döwletiň ygtyýarly wekili hökmünde çykyş etmegindedir.

bileleşikleri ýola goýmaga, parahatçylyk şertnamalaryny ylalaşmaga, ýeri gelende, iki tarap üçin hem bähbitli kararlara gelmäge ýardam edipdirler. Daşary ýurtlular proksenleriň öýlerinde myhman bolupdyr. Proksenler olar bilen şäher häkimiýetiniň arasynda dellalçylyk edipdirler. Proksenler daşary ýurtlularyň

Marianna Sorwinanyň «Diplomatiýanyň 100 sany beýik syry» atly kitabý 2019-njy ýylda neşir edildi.

Marianna Sorwina taryh, kriminologiýa, sungat hakyndaky kitaplaryň, şeýle hem çeper eserler ýygynyndysynyň awtorydyr.

YAŞ DIPLOMATYŇ SESI

Bizniň baş maksadymyz Watana gulluk etmekdir! МЕДИАЦА — ЭЛЕКТРОН ГАЗЕТИ
THE VOICE OF YOUNG DIPLOMAT
Our main goal is to serve the Motherland!

Baş redaktor
Täzegül KULJIKOWA

Baş redaktoryň orunbasarlary: M.Mätgurbanow, G.Gurbansähedow.

Jogapkär kätib: B.Garaýew.

Jogapkär kätibiň orunbasary: A.Kaşanow.

Bölüm müdiri: J.Öwezowa.

Edebi işgärler: A.Ýazweliýew, A.Atajkowa,
O.Çaryýarowa.

Fotohabarçy: K.Akmämmedow.

Korrektor: A.Döwletowa.

Redaksion geňeşiň agzalary:

B.Ataýew, M.Berdinyýazow, T.Uşakow,
R.Bäşimow, B.Saryýew, B.Amansaryýew,
B.Karaýew, M.Gandymowa,
T.Babaýewa, P.Çaryýew, J.Pürjähowa,
O.Amanmuhammedowa.

Gazet elektron görnüşinde
HGI-niň www.iirmfa.edu.tm
internet saýtynda
ýerleşdirilýär.

E-mail:
hgi.redaksiya@gmail.com